СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 16. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 21-го січня 1939. No. 16. Jersey City, N. J., Saturday, January 21, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТОРИ МЯКНУТЬ У ВІДНОШЕННІ ДО ГРОШЕЙ НА БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Хоч більшість сенаторів далі вперто обстоює засаду „щадження державних грошей", через що вони обтяли на 150 міліонів долярів суму, призначену президентом на боротьбу з безробіттям, то проте можна вже завважити серед них роздвоєння. З одного боку сенатори твердять, що з усіх сторін приходять до них листи з жаданням за всяку ціну припинити розтратність державних грошей урядом, бо це з весною доведе до нових податків, а з другого боку чутки, що зменшення грошей викине на вулицю 400,0000 робітників, також погано на сенаторів ділають. Правдоподібно сенатори підуть на якийсь компроміс і таки збільшать гроші на безробіття.

КАЖЕ, ЩО „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ" ЦЕ СТАЛА ІНСТИТУЦІЯ.

НЮ ЙОРК. — На річнім зїзді американського товариства цивільних інжинірів інж. МекДоналд виголосив доклад, у якому висмівав думку, що, мовляв, „Доблю Пі Ей". є тимчасова інституція. Беручи під увагу нинішню промислову техніку, нинішнє економічне життя в краю ніколи не могтиме затруднити всіх робучих рук, говорив він. Це буде мусіти стало робити держава. І чим скорше це все зрозуміють, тим краще, бо тоді „Доблю Пі Ей" могтиме робити не доривочні і недбалі пляни робіт, а сталі.

ДАЛІ КИТИКУЮТЬ ГОПКІНСА.

ВАШИНҐТОН. — Впродовж трьох годин сенатори критикували минулого четверга новоименованого секретаря Гопкінса за те, що він на становищі головного директора „Доблю Пі Ей" витрачував запомогові гроші та в той спосіб будував для уряду політичний капітал. Всетаки сенатори признали, що мусітимуть його назначення затвердити.

БОЯТЬСЯ ПОВІТРЯНОГО НАПАДУ.

ВАШИНҐТОН. — Перед конґресовим комітетом військових справ зізнавав ґен. Маршал і сказав, що твердині і летунські та морські бази на Тихім океані мусять бути побудовані в той спосіб, щоб оборонити край перед можливим нападом чужих бойових літаків. В тій цілі треба будувати укріплення на островах Тихого океану, між ними в Ґуані. Останнє вартости 65 міліонів долярів. Військовий штаб думає зорґанізувати 34 рухомих протилетунських полків, що будуть курсувати здовж побережжя Тихого океану.

НОВИЙ ПРОКУРАТОР МУРФІ БЕРЕТЬСЯ ДО РОБОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Новойменований головний прокуратор Мурфі розіслав обіжники до всіх судів з приказом вислати до головної канцелярії спис усіх судових справ, що тягнуться два, або більше років. Цей розпорядок Мурфі видав тому, що по судах лежать десятки тисяч справ, які тягнуться вже роки і не можуть дійти до кінця.

ВИКИНУЛИ ДВІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ ЮНІЇ ЗА КОМУНІЗМ.

НЮ ЙОРК. — Американська Федерація Праці викинула зо свого складу дві нюйорські вчительські юнії, яким доказано, що вони мали звязки з комуністичними орґанізаціями і працювали на користь комунізму.

КОРАБЕЛЬ РОЗЛОМИВСЯ НАДВОЄ.

НЮ ЙОРК. — На морі, серед страшної бурі, в одній хвилині 10,000-тоновий вантажний корабель, Аґуар, розломився надвоє, так, що 7 моряків остались на передній частині, а 30 на задній. Ті окремі частини пливали якийсь час по морі. Моряків урятував інший корабель.

БОЛДВИН ДОМАГАЄТЬСЯ РОЗСЛІДІВ У ПОЛІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Міський нюйорський радний Болдвин заявив, що він буде домагатись точного розсліду в діланнях нюйорської поліції. Він сказав, що на території Ню Йорку діються часті злочини, а про них публика не знає, бо їх промовчується. В дільниці Ґарлем, наприклад, є що дня одно вбивство.

МОЗЕС ХОЧЕ ВИКОРІНИТИ „БІНҐО".

НЮ ЙОРК. — Комісар парків, Мозес, звернувся до власників кінових театрів на Статен Айленді і просив їх, щоб самі перестали по театрах влаштовувати всякі „бінґа" і „скріна", бо це деморалізує людей. Власники в засаді згодились, та завважували, що велику конкуренцію їм у тому роблять церкви і школи, які також справляють такі „бінґа" і відтягають людей від театрів. Мозес заповів боротьбу.

ЯКА КРАСА, ВІДРОДЖЕННЯ КРАЇНИ

Яка краса: відродження країни!
Ще рік, ще день назад тут чувсь плач рабів,
Мовчали десь святі під попелом руїни,
І журно дзвін старий по мертвому гудів.

Аж ось відкільсь взялася міць шалена,
Як буря все живе схопила, пройняла,
І ось, — дивись, в руках замаяли знамена,
І гимн борні співа невільна сторона.

Так спить орел — і враз, розкривши очі,
Угледить світ, красу і простір голубий.
І легко з скель спорхне і в небі заклекоче
Про вільний лет орлів, про ранок золотий.

Так море іноді всю ніч дрімає,
І нагло хвилями, як крилами, забе.
І дивно перлами і барвами заграє,
І очі всесвіту до себе прикує.

Летить воно, хвилюється і ллється,
В обіймах соняшних і сяє і тремтить
І щастям все життя йому в той мент здається.
І все в той мент йому і годить і щастить.

— — — — — — — — — — — —

І де взялись ті хвилі сніжнобілі,
Хто дивно так навчив їх грати і шуміть,
З яких ясних країн чайки ці залетіли,
Що вміють ніжно так плакать і жаліть?

Чайки, чайки! Тоді не треба плачу,
Коли іде борня за волю, за життя,
Коли на хмарах я вже дивний відблиск бачу
І сонця жадного блискуче вороття.

О. Олесь.

УМОВИНИ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ ДІСТАТИ ПРАЦЮ У ФРАНЦІЇ.

Французький міністер праці окремим розпорядком управильнив можливість дістати працю для закордонних робітників у Франції. Відтепер ніодин чужинець не дістане праці без законно приписаної робітничої карти ідентичности. Розпорядок має також на меті перевести контролю робітничої еміґрації, серед якої сотки ріжних чужинців від років живуть та заробляють часто взагалі без якихбудь документів.

ЛІСОВІ ВОВКИ В МАНІТОБІ.

З околиць Кренбері Портедж у Манітобі надходять звідомлення, що там появились тічні лісових вовків, які зїдають оленів. Два трепери, що полювали в околицях Рід Лейк, вернулися на Різдвяні Свята додому з упольованим вовком, що важив 135 фунтів. Вони натрапили були на тічню, зложену з 15 вовків, яка гнала за оленем. Одного з напастуючих оленя вовків вони застрілили, а решта розбіглася. Виснажений із сил олень, урятований стрілами треперів, полишився якийсь час побіч них. 12 миль від містечка Кренбері Портедж надибали трепери іншу тічню, зложену з 25 вовків, побіч недоїдженого оленя над озером Ведж.

ПЕРЕВЕЗУТЬ 500 ДИКИХ КАЧОК НА ПІВДЕНЬ.

На озері Бофало коло Башав, 70 миль на полудне від Едмонтону, залишилися поверх 1,000 диких качок, що не вспіли відлетіти на полудне. Албертійський уряд доставив для качок корм, щоб не погинули з голоду, і 500 качок уже зловлено. Цими днями ті качки відвезуть грузовиками 275 миль на полудне і випустять на волю. Кошти перевозу покриє уряд провінції.

ПІДМОРСЬКИЙ ТУНЕЛЬ.

Аґенція Домеї повідомляє, що японське міністерство комунікації розглядає проєкт будови тунелю під водою під Корейським проливом, що получив би Шімоносекі на японських островах з Фусаном на полудневому кінці Кореї. Згаданий тунель мав би 75 миль довжини, а кошт його будови був би 500 міліонів єн.

ПІДЗЕМНИЙ КОРИДОР.

Коло Інґіґу в Тиролі знайшли підземний коридор ще з року 1900.

ТРИ ГОДИНИ ГРАБИЛИ ФІЛЬВАРОК КОЛО СТОЯНОВА.

Нічою на 14-го м. м. заїхали якісь бандити возом під фільварок Янерівку коло Стоянова, стероризували службу, звязали парубка й кілька приявних осіб, а вкінці кинулися на власника фільварку Макса Маера, який боронився револьверовими стрілами. Бандити відповіли стрілами й зранили Маера в локоть. Опісля обезсилили і його та його жінку, а вкінці приступили до грабіжу, що тривав від 12. вночі до 3. рано. Грабіжники забрали білля, футра, біжутерію та коло 700 зл. готівкою. Добичу відвезли возом, що ним були приїхали.

АФЕРА З ПЕРЕПАЧКОВУВАННЯМ ЕМІҐРАНТІВ.

Французька митна влада викрила тайну орґанізацію пачкарів в Анемасі. Ця орґанізація займалась пачкуванням товарів і нелеґально перевозила еміґрантів зо Щвайцарії до Франції. В аферу вмішаний швайцарський громадянин Яків Бльох і щофер Поль Жаво, яких поліція арештувала. Вони в останніх тижнях перевезли нелеґально кількадесять осіб самоходами до Екс ле Бен у Франції.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ТРЬОХ ВОЯКІВ ПРИ БУДОВІ ТЕЛЕФОНІЧНОЇ ЛІНІЇ.

У Лазах, у фриштацькому повіті (коло Тешина), трапився траґічний випадок, що потягнув за собою смерть трьох вояків. Ці вояки протягали польову телефонічну лінію над проводами високого напруження. Один з проводів з невідомих досі причин урвався й упав на кабель, держаний вояками. Два з них згинули на місці а третій помер, перевезений до лічниці.

14,000 ДІВЧАТ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Чотиролітній плян німецького уряду передбачає відкликання зза кордону кваліфікованих німецьких працівників. Тепер відкликали зза кордону 14,000 німецьких дівчат, головно з Голяндії, де вони працювали собі на прожиток.

ПАДАЮЧИЙ ЛІТАК УБИВ ТРОЄ ДІТЕЙ НА ДОРОЗІ.

Коло міста Цезена (Італія) впав з невідомих причин військовий літак і вбив троє дітей на дорозі, а опісля згорів. Чотири особи з залоги згинули.

РОСІЙСЬКІ ВОВКИ В ФІНЛЯНДІЇ.

Велитенські стада вовків появились у північній Фінляндії, втікаючи з лісів совєтської Росії. Фінляндська преса бє у дзвін на тривогу, тому, що вовки нападають на стада ренів, що є одним з найповажніших природних багатств Фінляндії. До того виголоднілі вовки нападають щораз то частіше на людські оселі. До північної Фінляндії вирушило кілька спеціяльних мисливських експедицій, щоб радикально винищити небажаних гостей з совєтської Росії.

УРЯДОВЕ СЛІДСТВО В СПРАВІ БОЛЬЩЕВИЗМУ Й НАЦІЗМУ.

З Оттави подають: Канадійській державній поліції доручено перевести доходження в справі діяльности комуністів і націстів у Канаді. Головними містами, де будуть провірювати діяльних цих чужинецьких аґенцій, є Монтреал, Торонто і Вінніпеґ, але слідство буде переведене і в інших провінціях, містах та містечках.

Поліція має на оці „орґанізаторів", які посилили комуністичну діяльність в останніх місяцях і завжди є здогади, що фонди на большевицьку пропаганду пливуть з Москви.

Оба рухи, комуністичний і фашистівський, є ворожі до себе, але відповідальні чинники трактують їх однаково.

В Монтреалі секретар фашистівської партії промовляв через радіо на Новий Рік і свою промову закінчив окликом. „Гайль Гітлер". Цей оклик викликав чимало протестів з публики.

У міських виборах у Торонті комунізм був частиною виборчої програми і хоч Тим Бак не попав у контрольори міста, то одначе зібрав 40,000 голосів, що вказує на масове затроювання большевизмом.

Завданням поліції, під проводом домінияльного міністра справедливости, буде прослідити, як глибоко запустили коріння ті виворотні рухи і які міри треба буде приняти для їх поборювання.

ГРАБІЖ У ПОЇЗДІ.

На двох румунських купців з міста Бузав, Сарбанеску й Преду, напали підчас їзди поїздом бандити, що ограбили їх зовсім з готівки у висоті 300,000 леїв, опісля викинули обох з поїзду коло стації Розеті, між Бузав і Ґаляцом. Преда згинув на місці, Сарбанеску бореться зо смертю.

„ВОЛЬНОГО ДУХА НЕ СКУТИ В КАЙДАНИ"

ЛЬВІВ. — „Новий Час" передрукував різдвяний привіт, одержаний від о. А. Волошина, премієра Карпатської України. Знаходимо в нім такі слова: „Наш сильний, повний життєвої енерґії й запалу нарід чином доказав, що „вольного духа не скути в кайдани". Він по геройськи перетривав критичний час неволі й при кінці минулого року завершив переможно свій тернистий шлях до волі. Сьогодні він сам, як виключно єдиний суверен, кермує своєю долею та як повноправний член засів у народів вольних колі.

НА ВАС, СІЧОВИКИ...

ХУСТ. — Премієр Карпатської України, д-р А. Волошин, відвідав Головну Команду й Хустський Кіш „Карпатської Січи". Кошовий заявив у привіті, що 5,000 здисциплінованих січовиків чекають наказу премієра, та закінчив привитання окликом: „Слава премієрові-батькові нашого народу!" Відповідаючи на привіт, премієр сказав: „ На вас, січовики, дивиться наша молода держава з гордістю та вірою, що ви станете на її поклик у кожній хвилині. Я доложу всіх зусиль, щоб ваша орґанізація мала справжній військовий характер".

НЕ ПРИЛУЧИТЬСЯ!

ХУСТ. — Премієр А. Волошин заявив кореспондентові французького часопису „Матен", що Карпатська Україна вже ніколи не прилучиться до Мадярщини.

ЧИ СТАНЕ КАРДИНАЛОМ?

ВАРШАВА. — Польські часописи подають, що між кандидатами до кардинальського капелюха згадують митрополита Шептицького.

ПОХОРОН МІЩАНИНА-ШЕВЦЯ.

КОЛОМИЯ. — Величезні маси народу відпровадили на вічний спочинок Осипа Турянського, міщанина й ремісника-шевця, що був винятковим типом українського патріота і виховав своїх дітей на таких самих патріотів. До боротьби за українську волю вислав трьох синів і чотирьох зятів, що були в рядах Української Армії. За Австрії помаґав орґанізувати Українських Січових Стрільців. У своїй прощальній промові о. пралат А. Русин назвав покійника „світочем українського міщанства".

КОБИ ЗДОРОВІ ЩЕ ДОВГО ЖИЛИ.

ХУСТ. — Мадярське радіо з Будапешту пускає ріжні сплітки, щоб ними баламутити населення Карпатської України. Між іншим подано, що згинули підчас летунської катастрофи премієр А Волошин і міністер Ревай. До цього додали, що „вже прийшов кінець українському пануванню". Нарід Карпатської України з цього заключає, що обидва „померлі" будуть довго, довго жити.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО СВОГО НАРОДУ.

ХУСТ, — Постійно зголошуються до служби свому рідному народові давні визначні діячі москвофільського табору, пізнавши, що москвофільські провідники стали зрадниками. Між іншими вернувся провідник молоді, д-р Павло Теняк.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ В ХУСТІ.

ХУСТ. — Столицю Карпатської України відвідали такі журналісти з Ню Йорку: д-р Ф. Панет, редактор „Нюз Кронікл", та репрезентанти „Юнайтед Нюспейпер Сервіс".

РУССКИЙ ЧАСОПИС „ВАЛЯЄ ДУРАКА".

ПРАГА. — „Русскість" зачинає підносити знову голову. Московський часопис „Дневник" далі шукає відповіди, звідки взялась Україна. І пише, що назва пішла від слова „окраїна". А таких земель повно, пише часопис. І „пояснює", що й в одній сибірській пісні говориться: „Моя сибірская вкраїно".

НИЩАТЬ ПОЛЬСЬКІ ТАБЛИЦІ.

ПРАГА. — В Моравській Остраві, каже польський посол, чехи знищили таблиці польського консуляту. Зприводу цього посол зложив протест.

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО БУДЕ ПОЛЬСЬКЕ.

ЛЬВІВ. — „Пяст", часопис польських селян, заповідає, що „за кількадесять літ Полісся буде польське". І хвалить урядові чинники, що примінили до поліцуків таку політику, яка „через польську школу і позашкільне виховання перетворює молоде покоління поліщуків на поляків". Пише, що при певних зусиллях буде можна навіть „українців" перемінити на поляків, а не тільки росіян і білорусів.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О.У.Н.

СТРИЙ (Галичина). — Польський суд засудив В. Вакова й А. Будника на 5 років вязниці за те, що нібито вони належали до Орґанізації Українських Націоналістів, розкидували летючки цієї орґанізації та дзвонили для вшанування памяти полк. Е. Коновальця.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

22. СІЧНЯ

Є події, що їх правдиву велич і силу можна відчути і розуміти тільки у віддалі. Такою історичною подією є для українського народу: День 22. січня 1919 року. Це той, усім нам так добре відомий день, у якому на Софійській площі в Києві проголошено врочисто державний Акт Злуки Західньо-Української Народньої Республики з Українською Народньою Республикою.

Є події, що видаються в своїх початках сном, мрією чи поезією. Та якщо знаходяться такі, що за такі мрії віддають своє життя, то з таких мрій повстає дійсність.

Дня 22. січня 1918 року проголошено в імені Центральної Ради четвертий універсал, у якому сказано: „Від нині Українська Народня Республіка стає Самостійною, від нікого Незалежною Суверенною Державою Українського Народу". Як відомо, зараз по цім проголошенні зачала Москва наступати, щоб змісця стерти з землі „самостійну, від нікого незалежну, вільну" українську державу. Та у відповідь Москві 29. січня тогож року під Крутами сотки молоденьких студентів і учнів київських шкіл заманіфестували своєю геройською поставою і смертю, що воля українського народу живе й житиме та що та воля вже не мрія, але дійсність — недалека дійсність.

Є події, за які треба терпіти, але яких ніяке лихоліття не всилі стерти з памяти. Навпаки, чим більші терпіння, тим ближчі і дорожчі стають ці події. Ось так треба розуміти і наше Свято Злуки, наш День 22. січня 1919 року.

Є події, що мають такі глибокі терпіння і таку силу радости, що обєднують навіть тих, котрі довгими віками не жили разом, що виховувались і виростали в таких цілком інших обставинах, що повинніб їх навіки ріжнити. Такою подією є в українській [illegible]горії День 22. січня 1919 року. Завдяки їй був 1919 року спільний похід українських військ на Київ. І в імені цеї події ту нашу соборну столицю тоді дійсно звільнено з большевицько-московської неволі, в дні 30. серпня 1919 року. Звільнено на хвилину, але звільнено. І то звільнено кровю синів України з усіх її земель.

Акт Злуки з 22. січня 1919 року — це „Велика Україна". Це та сама, про яку тепер пишуть так багато й в американських ґазетах. Це та, яка є для чужих предметом спекуляції. Та для нас вона є і мусить бути тільки змаганням до відродження справді вільної, справді від нікого чужого незалежної держави. А як залежної, то тільки — від українського народу і його волі, й нікого іншого. Знаємо, що це легко сказати, а зате тяжко цього доконати. Та ми довго ждали, тож підождемо ще й тим разом. У 20-ті роковини Злуки можемо ствердити, що наша сила росте. І зросте ще більше. І то скоро. А як будемо сильні, то й будемо заважувати. Значить, тепер найважніше: скріпляти власні сили!

З СВІТЛОЇ МИНУВШИНИ

Січень! Скільки великих подій, звязаних з тим місяцем. Ось цього року минуло 310 років від славного вїзду Богдана Хмельницького до Києва, що відбувся 14. січня 1649 року. Це вїжджав тоді в столицю Соборної України великий переможець і местник українського народу, відомий і прославлений по всіх землях України. Це вїжджав до Києва той, що розторощив польські війська і польську шляхту під Жовтими Водами, Корсунем і над річкою Пилявою.

Великому гетьманові виїхали назустріч митрополит Сильвестер Кос з єрусалимським патріярхом Паісієм, що був тоді в Києві, й з численним духовенством. За містом зібралися величезні маси народу, а в місті дзвонили дзвони і стріляно на привіт з гармат.

Богдан Хмельницький вступив у місто через Золоті Ворота й удався до Софійського Собору. При вході до собору привитали його духовенство й влада міста. Студенти Академії зготували вірші, писані по українськи й латински, якими витали Хмельницького як українського Мойсея, що визволює український нарід з неволі. Люди, що приглядались до того привитання, плакали з радощів. Бо Боган Хмельницький це був для народу „Спаситель України, Богом нам даний і тому Богданом званий".

Хмельницький заманіфестував тим вїздом українську силу, оперту на вже доконаних перемогах. І тут є тайна його великої поваги не тільки з боку своїх, але й з боку чужих держав, що зараз по тих виявах української сили почали ставитись до України з пошаною. По вияві цієї сили двір Богдана Хмельницького заповнився зараз ріжними послами від ріжних чужих держав, що пропонували Україні союзи і дружбу. І тоді аж зачав гетьман думати про те, що і як робити, щоб Україна „могла сама собою правити". А слова, які висказав гетьман підчас принят-тя у Кисіля, мають і сьогодня велике значіння. Казав тоді Хмельницький: „Не стане мені в Україні нога жадного князя або шляхетки; а схоче котрий з нами хліб їсти, нехай війську запорозькому буде послушний". Так, і тепер можна сказати тим усім, що „хотілиб з нами хліб їсти", що це може статись, як будуть послушні українській рації, як застосуються до української ідеї.

ГАЛИЧИНА ПІД ВРАЖІННЯМ ДЕРЖАВНОСТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Зміна у відношенні Карпатської України до Чехо-Словаччини зробила в Галичині цілий переворот у думанні. По невдачі з т. зв. нормалізацією, що її інакше розуміли українці, а інакше поляки, було між українцями деяке прогноблення. Назверх здавалося, що ми не живемо, лише животіємо. Зате поляки взялися завзятіше до праці. Вони рішили, що тепер найкраща пора скріпити польщину в Галичині. Взялися до будови косцюлків і „домів людових" навіть там, де є тільки два - три латинники, стали скрізь орґанізувати „стшельців" і „шляхетскі кулка", до яких перетягали несвідому українську шляхту ріжними обіцянками, а крім того скріпили перетягання греко-католиків на римо-католицизм.

„Коли таки праця піде далі в повному розгоні", думали собі поляки, „то скоро галицькі українці зо свідомого народу стануть етноґрафічною масою, а тоді можна буде їх розбити на окремі племена: ґуцулів, бойків, покутян і подоляків і проголосити, що це польскі племена грецького обряду, а „України нє било, нема, і нє бендзє". Минулих вакацій вислала була Польща відділи польських медиків у галицькі та волинські села нібито із санітарною місією, одначе самі не скривали, що головна місія — ширити польщину. Ця місія потерпіла, правда, невдачу, та поляки ще тим не зразились і на найближчі вакації підготовляють знову таку місію.

Зате українці, передовсім у станиславівському воєвідстві, принишкли; навіть культурна праця стала кульгати, а про політичну вже і не згадувати.

Коротко, поляки могли думати, що вже затриюмфують. Поляки плянували собі ще й таке, що разом із німцями підуть на Україну, щоб утворити буфорну українську державу, та поділяться з німцями впливами в тій державі так, що німці матимуть вплив на лівобережну, а Польща на правобережну Україну і дістане доступ до Чорного моря, затеж Галичина й Волинь уже навіки залишаться про Польщі. Деякі польські політики йшли так далеко, що хотіли поставити будучій українській державі умову, щоб переселила українців із Польщі на свої землі. Таке говорили у Львові навіть польські військові старшини знайомим українцям.

Та все те впало відразу, коли Німеччина заключила союз із Італією, а за тим прийшло влучення до Німеччини Австрії, пізніше Судетів і через те останнє Закарпатська Україна стала з автономної країни союзною державою. Українці в Галичині набрали духа та віри в себе. Зате галицьких поляків охопила лють. Вони зчинили крик, а коли українці у Львові та на провінції стали маніфестувати за Карпатською Україною, поляки відплатилися їм за це погромами українських інституцій у Львові та на провінції і пацифікацією по селах. Думали, що залякають українців, одначе помилились. Українці побачили в цьому саме, що поляки не почуваються сильні в Галичині, ба навіть уперше за ввесь час уже й боронилися перед погромами. У Львові українці зорґанізовано боронились, у Бережанах звели справжній бій. Пацифікація по селах мала такі самі наслідки. Оповідають, що один селянин після того, як дістав порцію буків, сказав: „Досі я думав, що я русин, а тепер уже знаю, що я українець!" Можливо, що це лише анекдотка, але вона вірно характеризує наслідки пацифікації — пацифікація причинилася до ще більшого освідомлення селянства. Свідчить про це більше зацікавлення села українською пресою та те, що читальні й інші товариства по селах масово закуповували більшелямпові радіові апарати, щоб слухати українських авдицій із заграниці.

Поляки по часописах кричать далі, що треба скріплювати польщину в Галичині, а польські орґанізації, ба навіть старости працюють у цьому напрямі. Одначе сіра польська маса вже тратить віру, що Галичина останеться при Польщі. (Кажуть, щоправ ?, „Львова нє дами"). Свідчать про це такі випадки: Один поляк зо Львова хотів заміннятися з провінціяльним українцем за посілість. Давав українцеві парцелю з домом за посілість у прикордонній смузі, де українцям не вільно купувати землі. Справа вже майже дійшла була до кінця. Колиж виринула справа Карпатської України, а з нею разом вістки про утворення Великої України, цей поляк відступив від тієї заміни, бо, казав, як повстане Україна, то полякам не вільно буде набувати землю у прикордонній смузі. Другий характеристичний випадок такий: Староста покликав до себе економа одного дідича та наказав йому відправити форналів українців, а на їх місце прийняти мазурів. Українці прийняли цю вістку спокійно та пішли до дідича подякувати за хліб і сіль. Дідич вдивувався, чого вони відходять, бож він їх не відправляв. Форналі пояснили, що відправив їх економ. Дідич прикликав економа і довідався, що він справді відправив українців на приказ старости. Тоді схвильований дідич повідомив форналів, що не відправляє їх, хай вертаються до праці, а сам поїхав до староства, довідатися, яка цьому причина. Староста сказав дідичеві, що дістав такий приказ згори. На те дідич: „Пану то лекко мувіць. Якби так повстала Україна, то пан беже валізке і одежджа, а я нє моґе уцекаць, бо зємі нє забйоре зе собон, длятеґо муше жиць в зґодзє з мейсцовон людносцьон". Староста відповів йому: „Я од пенцю лят мам валізке ґотовон!". Третій випадок такий: Поліцай прийшов до скарбового уряду, щоб довідатися, як полагодити його якусь особисту приватну справу. Довідався, що справу полагодили відмовно. Поліцай чувся тим покривджений і сказав, що віднесеться в тій справі до міністерства у Варшаві. На те відповів йому службовик, що даремне відносивсяб до міністерства, бо ця справа залежить лише від Львова. Тоді схвильований поліцай сказав: То цо мі остає робіць, хиба однесць сєн до Гітлєра альбо Волошина!"

Ті випадки (а їх можнаб подати більше) доказують, що поляки, які народилися в Галичині, глядять здоровіше на оправу, ніж великі польські політики (такі, як напр. Ґрабський), що далі хочуть будувати в Галичині Польщу.

Інша річ, що галицькі українці не повинні через те занедбувати дрібної, щоденної культурної праці, а ще завзятіше, ще впертіше взятися за діло та давати відпір польському наступові.

Як би воно не було, поява української держави за Карпатами скріпила українців у Галичині сильно на дусі, вони випростували пригнуті вже спини, додала віри у свої власні сили.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Дальші жертви на участь української іміграції у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році зложили:

Члени від. 238-У. Н. С. Бостон Масс.	$ 15.00
Бр. св. Петра й Павла, від. 57 У. Н. Союзу	10.00
Союз Українок, Когоз, Н. Й.	10.00
Орг. Оборони Лемківщини, Когоз, Н. Й.	5.00
О. Лесняк	1.00
Тов. Запорозька Січ, від. 388 У. Н. Союзу	10.00
П. Гливяк	1.00
Й. Бринґілевич	1.00
Дрібними збірками	1.75
о. А. Крохмальний	8.50
Члени бр св. Николая, від. 167 У. Н. Союзу	2.00
Бр. св. Володимира, від. 179 У. Н. Союзу	50.00
Члени Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу	9.00
Тов. Запорозька Січ, від. 347 У. Н. Союзу	10.00
Іван Лецин	5.00
Д. Горбайчук	3.00
А. К. Бурий	1.00
Бр. св. Петра й Павла, від. 3 Провидіння	10.00
Український Поступовий Клюб у Монесен	10.00
З пікніку з 25 вересня 1937, Монесен	18.50
Бр. св. Володимира, від. 105 У. Н. Союзу	10.00
Жертви з Перт Амбой, Н. Дж.	137.50
Магда Савчак зо збірок	15.15
Українська Стейтова Орґанізація стейту Конн.	60.00
Бр. св. Тройці, від. 320 У.Н.С.	10.00
Від членів цього Братства	32,00
Всіх жертв досі зібрано	$3,268.22

Дальші жертви просимо слати на адресу:

P. O. Box 1014 Church Street Annex,
New York, N. Y.

Чеки й грошеві перекази треба виписувати на імя:

Nicholas Muraszko,

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДОНОРА, ПА. На річних зборах Бр. св. О. Николая, від. 232., що відбулися 18. грудня, вибрано такий уряд на 1939. рік: Іван Піхота, предсідник; Юрко Ґодзик, заступник; Михайло Ріпка, касієр; Теодор Ґаздайка, заст.; Стефан Сенко, секретар, Іван Пандрак, заст.; Юрко Ґодзик і Василь Сенко, контрольори, а Іван Пандрак, до прапору. — С. Сенко, секр.

Українське військо зперед 90 років

(1)

Народня ґвардія. — Гірські стрільці.

В 1848 році австрійський цісар дозволив, щоб народи його творили собі своє власне військо: народню ґвардію. З того поквапно скористали поляки. Між українським народом аґітували поляки, що українцям не треба творити окремого війська, бож вони і так дають рекрута, то держава має їх боронити.

Тому український часопис **„Зоря Галицька"** заохочував **українців**, щоб таки творили свою окрему ґвардію та перестерігав, щоб потім не жалували з нагоди, як уже буде запізно.

„Добрі маємо права — читаємо у відозві — та щоб тих прав не втратити і їх собі забезпечити, то треба сили. Правда, що в народі велика сила, але та сила розкинена і несправлена. Отже, щоб сила для оборони прав була злучена, цісар дозволив творити народню ґвардію. Поляки зараз того вхопились і ґвардію собі вчинили, а ми не творимо; це може нам на зле вийти! Кажете, що ви не хочете ґвардії, вона польська. То утворіть руську; цісарський уряд не противиться, дозволяє рускву муштру. І ніхто з поляків не може вам накинутися на команданта. Кого ви собі більшістю голосів виберете, напр. якого абшитованого вояка, той буде вас виучувати і вам проводити. Сама громада зпоміж себе повинна вибрати собі управу ґвардії. Кажете, що є військо, що даєте рекрутів, що вони мають вас оборонити. Алеж військо має інші справи, а ґвардія інші, а чиж усюди є військо? Тай не ґадайте собі, що ґвардія так як військо має йти на війну, бо ґвардія на місці своїм остається, щоб часом діяти, як військо само не вистарчає. Кажете, що нема коли вчитися муштри, бо треба коло господарства ходити. Ну, тоді, коли можна, коли господарці воно не перешкодить. Кажете: нема зброї. Правда, що у віденськім соймі не порішили, чи край, чи самі громади мають дбати про зброю. Алеж **можна тимчасово довгими, хоч неокутими киями, списами, косами** (розуміється, коса повинна бути навпрост набита, щоб іншого не скалічити) і ін. озброюватися, лише щоб завчасу уложити добре. А пальною зброєю і шаблями допомагалоб військо. Може хто боїться, що як ґвардист, то вже стане вояком. Ні, він не перестане бути господарем. Зважте ще на те, що тепер усюди неспокої, що може де статися грабунок, що може десь хтось підпалювати, що злодії зачинають шнирити. А як буде ґвардія, як буде все готова, вправлена сила, то не може там легко зайти нелад. Тоді злі люди будуть мати страх, а якби десь щось сталося, то вже ґвардія може в порядку виступити та до оборони взятися, як права ґвардії наказують. Але не так, щоби в неладі, без проводу своє робив, через що приходить до ще гіршого замішання, ще більшого непорядку, ще більшої шкоди, а навіть кривди та безправства. Отже для безпеки своїх, для опокою і ладу, для постраху злих людей, лучіться у ґвардії! Кожна громада для себе. Розуміється, що старих і хоровитих годі брати до ґвардії, навпаки, їх треба боронити. Самі собі роздумайте, що ґвардія потрібна дуже. Бо інакше самі собі будете винні, коли вас якийсь ворог скривдить".

І таки наша ґвардія основувалася, хоч проти того виступали поляки та з несвідомости і дехто зо своїх. В пятницю, 18. серпня 1848 р., посвятили прапор львівської народньої ґвардії. По одному боці прапору був зображений святий Володимир Великий, по другому австрійський орел із гербом Галичини: левом, що спинається на скелю.

Головна Руська Рада відозвою з 8. вересня 1848 року ще раз пригадала, що цісарським розпорядком дозволено основувати ґвардію. До ґвардії мали належати лише господарі та письменні люди, бо лише такі моглиб удержувати порядок і знали, чого їм боронити. Ні один господар від 19 до 50 року життя не повинен без важної причини відтягатися від народньої ґвардії. Рівночасно творились у смугах, які межували з Мадярщиною відділи **гірських стрільців.** І тут стрічали українці перешкоди від поляків, тому, що ті стрільці виступали проти мадярських повстанців і тих поляків, які разом із мадярами виступили були проти Австрії та нищили українські села, які межували тоді з Мадярщиною. Поляки аґітували проти українських гірських стрільців на всякі способи.

Коли сформувався перший добровільний баталіон, Головна Руська Рада старалася створити другий баталіон. Тоді ґубернатор Галичини ґр. Ґолуховський, написав 28-го квітня 1849 р. до ради мініcтрів: „Не можу поминути завваги, що творення дальших українських баталіонів треба признати згори недопускальними, бо я довідався, що українці носяться з невисловленим покищо отверто наміром виєднати ступнево цісарський дозвіл помножити корпус до 10,000 людей. Не заперечую льояльности українців, але вважаю це надто сміливим, а навіть небезпечним для держави кроком, щоби, без потреби, дозволяти помножувати корпус, оживлений національними, в остаточнім наслідку сепаратистичними змаганнями, корпус, що був би наче збройною репрезентацією народу". (Чи не пригадує це заходів поляків у 1914 році, коли польські впливові політики таксамо мотивували, що годі збільшувати корпус Українських Січових Стрільців, бо це може бути небезпечне для австро-угорської монархії?!).

Бувший посол до віденського сойму з коломийської округи, Степан Лесюк, написав до одного селянина в Зазулинцях, щоб він оповістив селянам, нібито ті письма, в яких вони списували охотників, щоб Галичину від мадярів оборонити, вжито на те, що громади внову підписалися робити панщину. Той Лесюк радив теж у свому письмі, щоб громади писали до австрійського цісаря та сойму, що не хочуть давати охотників і робити панщини.

Якжеж це могло статися, щоб український бувший посол писав такі небилиці, таку неправду? **Лесюк не вмів ні читати ні писати.** Наші люди вибрали були тоді до віденського сойму багато неписьменних селян. Отже якийсь поляк, якому не-понутру було, що українці в Галичині творять своє військо з українською командою, нібито від Лесюка розіслав таке письмо по селах, щоб лише нашкодити українській справі.

Або таке: В **Бережанах** розпустили були поляки чутку, нібито образ Матери Божої в тамошнім фарнім костелі заслонився чудесно якоюсь білою поволокою тому, що Мати Божа загнівалася на українців, що вони не хочуть тримати з поляками!

Колиж мадярсько-польське повстання стало заломлюватися, розпустили по **Львові** чутку, нібито провідникові їх повстанців, Бемові, після триденного посту показалася Мати Божа та приобіцяла йому, що переможе австрійсько-російські війська, коли у Варшаві побудує каплицю. Далі видумали байку про ворожку, яка виворожила про трьох когутів: мадярського, австрійського та російського. Мадярський когут переміг тамтих двох когутів, бо вони стали кусатися між собою...

*

10. березня 1849 р. цісар Франц Йосиф на письмо Головної Руської Ради у Львові відповів, що годиться на утворення баталіону гірських стрільців. Головна Руська Рада мала подавати списи добровольців ґенералові кінноти, Гамерштайнові.

(Дальше буде).

Нюарк, Н. Дж. Три представлення, що були оголошені в 14. ч. „Свободи", будуть відіграні в неділю, 22. січня 1939, в 6 год. ввечір, в галі Укр. Прав. Громади, 675 So. 19 St., Newark, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ,

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МІШАЮТЬ КАРТИ.

В англійських газетах іде ас від часу відкрита дискусія а питання: з ким іти Англії теперішню хвилю?

Лондонський тижневик „Обсервер", напр., в одній з аких своїх статтей висказувався за те, що проти комбінації талії, Німеччини і Японії Англія може йти з Францією й оветською Росією лише тоді, к до них пристане Америка.

Каже „Обзервер":

Ніхто не може знати, чи соетської системи не можнаб овести українським питанням іншими справами до ще гірого розвалу, як той, до якого колись доведено було царську систему; але всі знають, о Франція й советська Росія не вистарчають, щоб Англія могла довести комбінацію Італії, Німеччини і Японії до такого розвалу, до якого вона овела в світовій війні Німеччину і її союзників.

ПРИКРІ РОЗМОВИ.

У нюйорській „таблойдовій" газетці „Дейлі Нюз" появилася лондонська депеша Новинкарського Синдикату, що, мовляв, Німеччина й Росія ведуть договори про економічну й військову співпрацю.

Першим кроком до такої співпраці, каже донесення, буде тайна конференція представників Росії й Німеччини, що незадовго відбудеться в якомусь скандинавському місті.

Поражаючий крок, говориться в донесенні, вже викликав цікаві спекуляції серед англійців і французів.

І чи лише серед англійців і французів? А що сказати про тих, що себе представляють речниками советської Росії та що останніми часами так лаяли фашістівську Німеччину? І що скажуть ті, що себе представляють за знавців націстичної Німеччини й кладуть усе на карту націстичної ворожнечі до комуністів чи Росії?

„ГАЗЕТЯРСЬКА КАЧКА"?

Своє донесення „Дейлі Нюз" розголошує величезними буквами на першій сторінці. Це старий звичай сензаційних газет. Одначе в цьому випадку вістка, якщо вона показалася б правдивою, заслугувалаб на великі букви.

Та чи правдива вона? Справді хто це може знати? І чи захочуть ті, що знають, сказати всьому світові?

Покищо „Дейлі Нюз" показує на факти, які це донесення роблять правдоподібним. Отже підчас новорічного приняття Гітлером чужих дипльоматів, Гітлер говорив довше приватно лише з одним советським амбасадором, Алексеєм Мерекаловом. Отже й Максим Літвінов уже не буває на зборах Ліґи Націй, проти котрої, як звісно, все виступав Гітлер. І в советській Росії вже не розстрілюють офіцирів лише за те, що вони розмовляють з німцями.

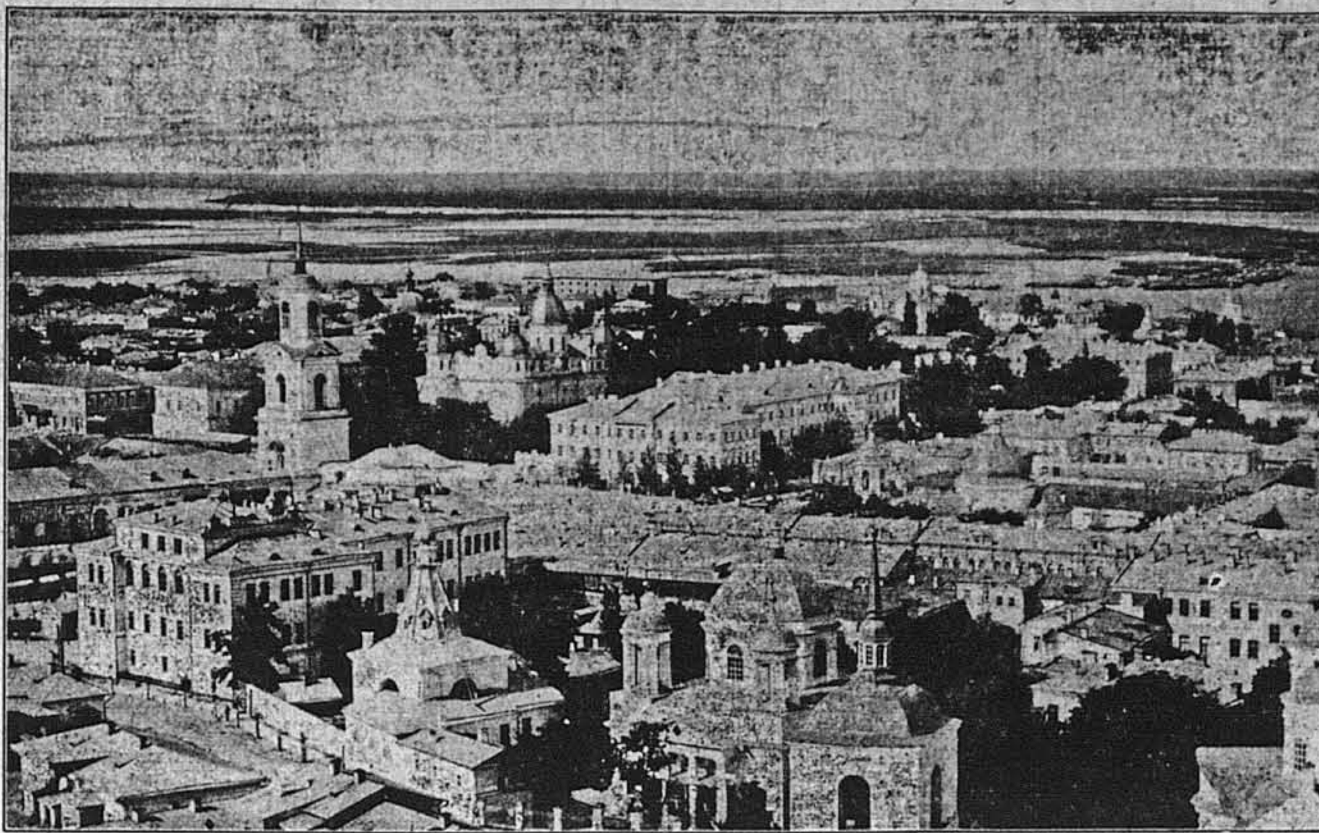
Це все бути може, одначе чи все це вже доказує зближення між Німеччиною й Росією? Хто це може знати і хто з тих, що знають, захоче сказати?

ВСЮДИ УКРАЇНА.

Каже „Обзервер", що ніхто не може знати, чи можна совєтську Росію довести до розвалу „українським питанням і іншими справами".

„Новинкарський Синдикат" каже в своїм донесенні, що підчас розмови на новорічній забаві Гітлер просив Мерекалова передати Сталінові запевнення, що Німеччина не має наміру висувати в найближчій будучності питання російської України.

Чи є так, як доносить газета, чи не є, на всякий випадок в обох газетах українська справа фігурує як одна з центральних справ європейської й світової політики.

КИЇВ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято.

Наша національно свідома громада святкувала 6. листопаду свято відродження України. Це свято стало нам світилом до нової боротьби за волю України.

Ми свідомі того, що стільки соток наших найкращих синів не даром полягли на полі бою на степах України. За ними йдуть нові міліони, котрі не лякаються московсько-ляцьких варарів. Чим рік, то оце Листопадове Свято вкорінюється глибше в наші серця. Ми наче відчуваємо кожний рух там в Україні нашій і все голосимо тут, на чужині, про справу нашого мученицького народу. Американці співчувають нам та приходять у той памятний день до нас на богослуження і на концерти.

Цього року, бостонська преса широко писала про наше Листопадове Свято. Писали день перед святом, а в неділю всі бостонські щоденники прислали своїх фотографів, котрі зняли знимку з символічної могили Українського Січового Стрільця. Свято почалося в неділю торжественною Службою Божою і панахидою над могилою. Богослужения відправив о. В. Каськів. При могилі стояла почесна сторожа, зложена з молодих членів О. Д. В. У., дівчат і хлопців. Сама могила представляла нам сотки тисяч таких могил, розсипаних по рідних землях, які вороги руйнують і кости наших героїв розсівають по полі. Бог дасть, що на кістках наших героїв виросте нова могутня українська держава.

Підчас панахиди о. В. Каськів обширно говорив про великі жертви нашого народу, які він вложив у будову своєї держави в 1918 р., завзиває приявних, що заповнили церкву, щоб не зражувалися, що ми не маємо ще волі. Нова сила росте. Вона знищить чужу неволю й український нарід заживе свобідним життям. При кінці згадав про наших нещасних інвалідів, осталих наочних свідків з минулої боротьби за волю, й закликав, щоб їм помогти.

Опісля урядники парохії й О. Д. В. У. пішли по збірку. Жертва принесла коло $80.

Пополудні відбувся концерт у честь наших полягли героїв. Програму склав о. В. Каськів, що підготовив також церковний хор. Хор співав стрілецькі пісні, за що приявні нагородили його диригента бурею оплесків. Шкільна дітвора, котрою управляє о. В. Каськів, мала свою частину програми. Діти відспівали кілька стрілецьких пісень та деклямували короткі вірші про козацьку славу. Мило було глядіти, як наша молодь, під кермою щирого душпастиря за короаткий час так приготовилась до програми.

Пані О. Шафранська відчитала змістовний реферат про нашу минувшину. Деклямацію виголосив гарно молодий хлопець, що недавно прибув з України, Петро Попович.

Наша всім відома декляматорка, О. Довганчук, деклямувала „Лист матери до сина".

Святочний реферат виголосив Н. Давискиба. Бесідник обширно перейшов усі наші геройчні зриви та спинився на останнім нашім Листопадовім Зриві. Він таврував розбишацьку політику наших ворогів, що підступом дістали наш край. А тепер поляки ще помагають мадярам загарбувати наше Закарпаття. Бесідник потішив приявних, що наш нарід, переживав нераз люте горе, й з нього вийшов переможно, то переживе і теперішнє лихоліття.

Під кінець забрав слово о. В. Каськів. Говорив про посвяту нашої молоді в боротьбі за національні ідеали. Бесідник також закликав приявних зложити жертви на інвалідів української армії.

На кінець хор відспівав кілька пісень. Всі учасники програми вивязалися зо свого завдання добре, за що кожного приявні нагороджували рясними оплесками. Свято закінчено українським народним гимном.

Н. Давискиба.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З діяльности нашої громади.

Вунсакетська громада тепер живе в спокою. Згуртована докупи ціла громада, нема роздорів так, як колись було. Правда, кілька громадян ще не числяться з волею громади, та це не перешкоджає в загальній громадській роботі.

У Вунсакеті є досить організацій і клюбів. Якби вони всі щиро працювали, то можна би було купити Український Народній Дім. Цього року призначено три коляди: одна на церкву, друга на Карпатську Україну, а третя на Народній Дім. У відношенні до Народнього Дому всі повинні зеднатись, бо тут уже ріжниць ніяких не повинно бути. Тому всі українські громадяни повинні приходити на мітинґи, радити над придбанням дому і помагати в народній роботі. Багато людей вимовляються тим, що коли вже будуть Дім будувати, то вони приступлять до праці і дадуть жертву. Початки все найтяжчі. Тому всі громадяни повинні приходити на мітинґи, на яких започатковується діло. Бо коли лиш по кілька буде приходити на мітинґ, то не буде кому дати початок, а без початку і кінця не буде.

Наталія Камфоник.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

ДО НАШИХ БРАТІВ І СЕСТЕР У НОВОМУ СВІТІ.

Ідучи назустріч зростаючим потребам українського культурного життя Стрийщини, громадянство рішило побудувати будинок — приміщення для культурно-освітніх товариств у Стрию. Дім, якого будову розпочинаємо з весною ц. р., рішено назвати Домом Української Культури. Він буде стояти не лише на сторожі духових цінностей нашого народу, але плекатиме їх на дальше. Сам будинок має вигляд новочасний; він дасть приміщення для таких товариств, як Музичний Інститут, музей „Верховина", Боян, Взаємна Поміч Укр. Вчительства „Скала" і ін. Він буде містити окрему салю на зібрання та відчити релігійних, культурно-освітніх і професійних товариств та на влаштування режисерських і диригентських курсів.

Щоби „ДУК" створив вогнище культури, яке проміновалоб у краю і малоб велике значіння у розвитку нашої культури взагалі, він мусить вимагати великих матеріяльних засобів, які переходять сили й спроможність самого стрийського громадянства. Тому цею дорогою Комітет Будови „ДУК" звертається до нашого славного духовенства, до всіх культурно-освітніх діячів, до музик, співаків, співучих і музичних товариств, взагалі до прихильників нашої цінної культури, щоби вони відповідно до своєї спроможности поспішили з жертвами на ту ціль. Поодинокі Т-ва, або громадяни зволять уфундувати забудування площі по ціні 250 зл. за 1 м², яка буде їх іменем зватись і на вічні часи при вході у вмурованім пляні враз з їх фотоґрафією зазначена.

Гроші з Америки й інших позакраєвих місцевостей просимо слати через відповідний банк на адресу: **Музичне Товариство ім. М. Лисенка в Стрию, вул. Голувка 15,** або на руки **Володимира Котовича Стрий, вул. Лелевеля 36.**

За Комітет Будови Дому Української Культури в Стрию: **Володимир Котович, Щасний Соколовський, о. Юліян Гаврилишин, Микола Пристай, Евен Форостина, Іван Кузів, Осип Бандера, Осип Красінський, Олекса Лис, Осипа Паславська, Сидонія Максимчукова.**

НЕВІДРАДНІ ШКІЛЬНІ ВІДНОСИНИ У ПІВДЕННІМ САСКАЧЕВАНІ.

На конвенції Саскачеванської Вчительської Федерації, що відбулась у Саскатуні, обговорювано жахливе положення шкіл у південнім Саскачевані.

Учителі Ірвин з Кизбі й Міссон з Морз представили невідрадний стан шкіл у тих околицях. У багатьох з тих шкіл повибивані вікна позатикано грубим папером і позабивано дошками. Через розколини в стінах тих шкіл сніг падає на школярів; у багатьох з них нема виходків, а в деяких дистриктах улаштовують підприємства на закуп паперу і крейди для школярів.

Учительські обставини в деяких дистриктах є пожалування гідні й тому вчителі носяться з гадкою страйку, щоб вимогти тим чином уведення в життя побільшених шкільних дистриктів, які причинились би до впорядкування шкільних дистриктів і придбали фонди на шкільні цілі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

З МУЗИКИ

ВИСТУП МАРІЇ СОКІЛ І А. РУДНИЦЬКОГО В ТОРОНТІ.

Торонтонський часопис „Ди Івнінґ Телеґрам" з 6. січня ц. р. приносить обширну і дуже прихильну критику концертового виступу пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького в Ітон Гол у Торонті. „Вона прибула, вона співала і здобула собі серця своїх краянів, для яких кожний її звук мусів виглядати немов новина з їх далекого краю", пише музичний рецензент. „Такий знаменитий спів! Такий золотий голос і така природня пісня. Ніякої театральщини, ніякої сентиментальности і ніякої штучности в почуваннях чи легкому сміху. Її обличчя було вірним дзеркалом настрою: все щире і не зіпсуте штучками виразу. Слідкувати за її співом народніх пісень України, значило читати їх оповідання в очах, що палали й іскрились гумором та відвагою й горіли симпатією, зрозумінням та здержаними сльозами. Бо вона є доброю акторкою і доброю співачкою, а її голос слугою її настрою. Сопрановий голос, що звучить від „д" до „д" дві октави вище. Гнучкий, тяглий, чистий, солодкий і з гранню золота. Голос, що співає все, чи то в скорім „стакато", чи наймякшім „адажіо" речитованого смутку. Її називають „соловейком", та вона є щось більше, ніж це: вона співає з обличчям, звернений до сонця, а спів соловейка має мало принади в полудницій пору.

„Вона співає так легко, що слухач забуває про штуку, дисципліну і техніку, що криються за тим поєдинчим співом. Вона робить мистецькі твори з тих народніх пісень. Деякі співані нею композиції були більш Шубертівські ніж сам Шуберт. У „Ботерфлай" вона була нештучна, мов дитина, а її верхні гарні ноти своєю чистотою нагадували Мельбу. В Мусорґського її вступні речення відбивалися у горішній октаві з такою грацією, яку можна осягнути лиш інтуїцією."

Далі критик переходить поодинокі композиції, відспівані панею М. Сокіл, та дає великі признання композиторові й акомпаністові А. Рудницькому.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БОФАЛО, Н. Й.
Збірки.

Ліста збірки на концерті із Листопадового Свята при гр.-кат. церкві св. Николая 4-го грудня 1938 на інвалідів: о. В. Козоріз $5; А. Слотюк $3; по $2: Т. Кузіна, С. Кушка; по $1: К. Блакіта, Р. Вайда. О. Лютий, І. Самуляк, І. Когут, І. Лісик, І. Була, І. Бумбар, О. Макух, М. Кільчик, І. Ґрех, М. Ґах, К. Новосядла, І. Ґут, Д. Стефанюк, С. Боднар, Д. Цьопик, Г. Цьопик, В. Горгота, М. Вітровий, О. Кілин, М. Нагорна, пані Кавалір, К. Макух, А. Сохан, І. Ґах, М. Кіналь, С. Бродний, К. Тарчанин, В. Кордуба, С. Рудий, М. Бабала, М. Левицький, П. Володка, С. Войтович, А. Семенюк, М. Муціківський, М. Сохан, А. Макогон, Т. Кушка, Г. Леськів, К. Вальницька, Е. Кілин, Ю. Ґура, В. Плотиця, М. Гітрова, К. Колотило, С. Куземський, п. Костецька, Т. Новосядлий, Ю. Круцька; по 50 ц.: Мазуччак, М. Лісик М. Хомин, А. Возучак, М. Заремба, панна Судоряк п. К. В., п. Юркевич, п. Бодра, В Новосядла, Н. Купчак, В. Рудик, С Макух; решта дрібними. Разом $91.35 Гроші вислано через Обеднання.

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
На народні цілі.

На річних зборах братства св Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С., котрі відбулися 1 січня ц. р. ухвалено виасиґнувати з братської каси $30, а це: $5 на членську вкладку до „Просвіти" і $25 на Карпатську Україну. По зборах відбулась мала забава, на якій п. М. Косоноцький виголосив коротку промову і взивав членів, щоб зложили від себе жертву на Карпатську Україну. Жертвували: А. Корнило $5; А. Борик $1.50; по $1.25: Н. Пігура, М. Баран, С. Сайчук, С. Підбурський, В. Гіль, Я. Сай; по $1: М. Косоноцький, А. Тенюх, Г. Шустакевич, С. Бріца, Н. Заяць, С. Гладкий, М. Струх, Ф. Жарський, І. Миць, І. Смиричанський, М. Кот, Г. Сайчук; по 75 ц.: А. Кулич, А. Бусько; по 50 ц.: К. Заяць, А. Яцків, А. Мазур, С. Левчук, Ю. Гук; по 25 ц.: М. Сайчук, А. Маґура. Разом вислано через Обеднання $60.50, з того $55.50 на Карпатську Україну і $5 на членську вкладку до „Просвіти".

М. Баран, секр.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.
На Карпатську Україну.

Жіноче тов. „Радехівщина" ухвалило на своїх річних зборах вислати з каси товариства $5 на Карпатську Україну. Гроші вислано через Обеднання.

—o—

ШІКАҐО, ІЛЛ.
На Карпатську Україну.

Українсько-Американський Товариський Клюб на своїх річних зборах 17 грудня м. р. жертвував зо своєї каси на Карпатську Україну $25. Гроші в призначене місце вислано через Обеднання.

Василь Калинич, секр.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.
На Карпатську Україну.

Громадянин Ф. П. Гузіль зібрав на сходинах 175 відділу У. Н. С. $7 на Карпатську Україну, які переслав через Обеднання. Зложили по $1: В. Білик, К. Вихорик, Т. Зовна, С. Костенко, Г. Ясінський; по 75 ц.: пані К. Волочик, А. Ґрошко; Н. Н. 25 ц.

—o—

СЛИКВИЛ, ПА.
На інвалідів.

В часі панахиди в церкві Сошествія св. Духа зібрано на українських інвалідів $7.85, які переслано через Обеднання на призначену ціль. Зложили по $1: о. Р. Бойчук, Н. Кіч, М. Куртаник, Ф. Шеліга; по 50 ц.: Анна Різнів, І. Калинич, В. Буртник; по 25 ц.: М. Бігун, Ю. Балога, Г. Цицик, Д. Мельник, І. Різнів, Гелена Різнів, М. Романюк. Дрібними 60 ц. Разом $7.85.

Ник. Кіч.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.
На Карпатську Україну.

Іван Лазорик вислав через Обеднання $5 на Карпатську Україну.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.
На Карпатську Україну.

Т-во „Любов", від. 370 У. Н. С., на своїх річних зборах 18 грудня м. р. попри свої відділові справи взяло під увагу також справу Карпатської України і ухвалило вислати зо своєї каси на поміч першому урядові Карпатської України $50. На поклик предсідника П. Воляника, якого піддержали К. Марущак, Й. Березіцький, І. Хопета і О. Гіна, присутні зложили ще жертви від себе. Зложили: М. Кутий $5; Й. Березіцький $2; по $1: П. Воляник, І. Ліпцан, Й. Децембер, І. Хопета, К. Марущак, О. Гіна, Г. Куць, Ф. Левандовський, І. Мособич, В. Ковальчук, М. Мурин, К. Гвіздь, В. Слободян, М. Ходоцяк, Кат. Ходоцяк, Г. Василинюк, Анна Василинюк, М. Созанський, К. Стасюк, Й. Рижевський, П. Василик, В. Колесняк, Ф. Ґаврон, Й. Бурбела, Ф. Козачок, С. Дикун, Марія Бащта, Р. Голубович, Т. Ковальчук, В. Грицей; по 50 ц.: М. Довгий, М. Дерень, Кат. Воляник, Н. Лотоцький, Анна Мурин, Д. Небор. Разом з відділовими грішми $91.50, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

Й. Децембер, секр.

—o—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.
На народні цілі.

На річних зборах Т-ва „Любов", від. 45 У. Н. Союзу, вирішено чимало організаційних справ, які певно вийдуть товариству на користь. Притім не забуто і про рідний край, та на внесок гром. Г. Гришишина рішено вислати з відділової каси на інвалідів $10. Крім того попередньо відділ зложив на протестаційнім вічу $25 на Карпатську Україну. Гроші на інвалідів в сумі $10 вислано через Обеднання.

Теодор Малик.

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.
На Карпатську Україну.

На різдвяній забаві в громадян Петра й Евгенії Дмитрів приявні гості і колядники не забули також і про нашу новозбудовану державу, Карпатську Україну, та зложили на її потреби $13. Збіркою занялись: панна Соня Варніцька і панна Ольга Дмитрів. Зложили по $5: П. і Евгенія Дмитрів, М. і Параскевія Варніцькі; по $1: В. Ґаєвий, І. Коцюба, П. Команда. Гроші вислано через Обеднання.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.
На Карпатську Україну.

Дня 2 січня ц. р. відбувались в галі У. Н. Дому під ч. 216 вул. Ґренд річні збори Союзу Українок, від. 21. По звіті урядниць і по виборі нового уряду на черговий рік члениці влаштували спільну забаву і запросили своїх чоловіків, даючи їм вільний вступ. Коли всі засіли до столів, предсідниця пані Анна Бодак короткими патріотичними словами привитала гостей та попросила на тостмайстра Григорія Бардака. По спільній перекусці, що її гарно зготовили жінки, всі весело бавилися, співали, колядували, жартували. Г. Бардак, сказавши кілька слів, попросив до голосу предсідницю відділу Союзу Українок, паню Анну Бодак. Вона в своїй промові згадала про Рідний Край та Карпатську Україну, що потребує великої помочи. Бесідниця попросила приявних про жертву на ту ціль. Збіркою занялися члениці: Гудима, Мудрик, Пагут, Лемішка і Палащук. Зложили: Безбацькі $1.50; Гаврешки $1.25; по $1: А. Бодак, А. Гудима, Т. Мудрик, К. Баран, С. Канюка, Т. Роговський, І. Цюпа, Т. Сорока, І. Малко, П. Малицький, І. Пагут, Г. Бардак, В. Палащук, А. Кіх, С. Сидорко, С. Михалюк, А. Глушко; по 50 ц.: Д. Висоцький, К. Занько, М. Петрина, М. Сохмановський, Н. Цибрівський; решта дрібними. Разом $20. Гроші вислано через Обеднання на призначену ціль.

Гість.

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.
На народні цілі.

Т-во ім. Тараса Шевченка, від 42 У. Н. С., на своїх річних зборах ухвалило виасиґнувати з каси $15 на Карпатську Україну, $5 на політичних вязнів і $5 на інвалідів. До вище згаданої суми поодинокі члени жертвували по $1: О. Зубар, Д. Довганюк, С. Маїк, М. Федорів, Т. Мухній. Петро Капелюх жертвував $3 на інвалідів. Разом $33, які вислано через Обеднання з призначенням: $20 Карпатська Україна, $8 інваліди, $5 політичні вязні.

Петро Головчук, секр. фін.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.
На Карпатську Україну.

Що року в день свого патрона братство св. Николая, 104 від. У. Н. Союзу, виступає в місцевій українській церкві св. Успення на Службі Божій і панахиді за своїх померлих членів. Таке свято відбулося теж у неділю, 25 грудня м. р. По відправі зійшлися всі члени до Народнього Дому як одна родина на скромну перекуску. Предсідник цього братства, М. Вітів, привитав членів і подякував за чисельну присутність. Секретар братства, Г. Мисак, також забрав голос і в своїй промові згадав про Карпатську Україну та закликав дати поміч тій новоповсталій українській державі. В тій цілі переведено збірку і зібрано $10, а з каси ухвалено $10, разом $20 переслано через Обеднання на призначену ціль.

Зложили по $1: Г. Мисик, М. Вітів, В. Стецко, І. Ворона, Т. Воробель; по 50 ц.: М. Зелвак, П. Лишик, Т. Юцик, І. Коник, П. Лайкош; по 25 ц.: М. Кузів, М. Стечишин, П. Стпен, С. Возний, М. Коник, П. Ялечко, Ю. Литка; решта дрібними.

На закінчення цього свята члени відспівали „Вже воскресла Україна".

Герасим Мисик, секр.

Можливе й те.

— Я прийшов босо в це місто...

— Е, я прийшов зовсім голий.

— То хіба неможливе?

— Чому ні! Я народився в цім місті.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (14)

Монотонно плив пароплав горі рікою, хлюстаючи раз сильніше, раз слабше хвилями води. Гелена була безрадна. Вона знаходилась увязнена в кабіні, якої ціла залога, здавалось, є проти неї. Вона вдивлялась у ріку і час до часу завважувала в ній плаваючих крокодилів. Не було ніяк куди втікати. Вона знаходилась у цілості в силі Атана Тома.

По цілонічній даремній розвідці Тарзан, Лявак і Ґреґорі рішили зголосити зникнення Гелени властям. Дотепер вони цього не робили, бо боялися, що, сполохавши схоплювачів, вони тим спонукають їх до страшного вчинку: до замордування Гелени. Але коли по Гелені не було сліду, вони рішились на все. Та втім вони почули стукіт до дверей.

Вслід за тим увійшла Маґра. Поглянувши по всіх присутніх, вона вибрала Тарзана і, приступивши до нього, заговорила: „Я поможу тобі знайти твою сестру". Замісць вияснювати, що Гелена не є його сестра, Тарзан запитав: „А де вона?" Атан Том забрав її з собою і він тепер на шляху до Атару. Тепер він хоче пароходом дістатись до Бонґи".

Тарзан добре пізнав Маґру, тому гостро запитав: „Ти союзниця Тома? Невже ти хочеш, щоб я повірив твоїм словам?" „Він обдурив мене", почала благально дівчина. „Тепер я направду хочу помогти вам дістати Гелену і пімстити підступ Тома". „Добре", закликав урадуваний Ґреґорі. За ним усі згодились, не знаючи, що беруть шпиґуна в саму середину.